

Sygn. akt III AUa 960/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SA Aleksandra Urban SA Maciej Piankowski
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 marca 2016 r., sygn. akt VII U 1473/15

oddala apelację

SSA Aleksandra Urban SSA Grażyna Czyżak SSA Maciej Piankowski

Sygn. akt III AUa 960/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił J. R. prawa do emerytury pomostowej.

Ubezpieczony złożył odwołanie od decyzji wnosząc o przyznanie prawa do ww. świadczenia. Podniósł, że w 2010 r. rozważał wystąpienie z wnioskiem o emeryturę po ukończeniu 60 roku życia i wówczas na podstawie złożonych dokumentów pozwany wyliczył, iż legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 17 lat, 1 miesiąca i 18 dni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 marca 2016 r. w sprawie VII U 1473/15 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu J. R. prawo do emerytury pomostowej począwszy od dnia 1 lutego 2015 r. oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. Ubezpieczony J. R., urodzony w dniu (...), rzemieślnik (...) marynarz, w dniu 20 lutego 2015 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W toku postępowania przed organem rentowym udowodnił staż sumaryczny 25 lat, 2 miesiące i 9 dni, w tym 16 lat i 2 dni okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia

19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.; dalej ustawa pomostowa) i żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 49 tej ustawy. 60-ty rok życia ubezpieczony ukończył w dniu 12 sierpnia 2012 r., a na dzień złożenia wniosku nie pozostawał w stosunku pracy. W okresie od 1 września 1970 r. do 31 maja 1975 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) – Oddział (...) w M., gdzie wykonywał pracę rzemieślnika, malarza budowlanego, starszego rzemieślnika. Za ww. pracodawca nie wystawił mu świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. W okresie od 13 czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1994 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...)

na stanowiskach młodszego marynarza, marynarza i starszego marynarza. W okresie od 13 czerwca 1975 r. do 23 września 1989 r. ubezpieczony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach żegluga morskiej, o których mowa w punkcie 23 załącznika nr 1 do ustawy

o emeryturach pomostowych. Ubezpieczony wykonywał wszelkie prace pokładowe i w tym zakresie podlegał kierownictwu kapitana i I oficera. Ubezpieczony był zatrudniony za pośrednictwem (...) w S. u armatorów norweskich w pełnym wymiarze czasu pracy w następujących okresach: od dnia 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. na statku (...)S. O. na stanowisku starszego marynarza, od dnia 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r. na statku (...) S. (...)

na stanowisku starszego marynarza. W powyższych okresach ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w szczególnych warunkach prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym - pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków – wskazane w wykazie A, dział VIII pozycja 4, stanowiącym załącznik

do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie). Ubezpieczony pracując u armatorów zagranicznych korzystał z urlopu bezpłatnego w (...). W tym okresie wykonywał pracę w takim samym charakterze, jak w (...) – miał status pracownika. Ubezpieczony podlegał kierownictwu kapitana i I oficera – oni też wyznaczali mu zadania do wykonania. Wykonywał wszelkie prace wykonywane na statkach w zależności od potrzeb i na polecenie przełożonych, był wynagradzany miesięcznie. (...) w S. jako jednostka kierująca do pracy

za granicą uiszczala na rzecz ZUS składki na ubezpieczenie społeczne w okresie od 1 stycznia 1986 r. do 31 grudnia 1989 r. w wysokości 28 % średniej płacy z roku poprzedzającego w gospodarce uspołecznionej bez uwzględniania płac w przemyśle wydobywczym – zgodnie z § 6 ust. 2 uchwały

nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984 r. (MP nr 23 poz. 157, zmiana nr 35 poz. 232 z 1985 r.), natomiast w okresie od 1 stycznia 1990 r. do 29 lutego 1992 r. w wysokości

43 % i na Fundusz Pracy w wysokości 12 % liczonych od przeciętnego wynagrodzenia ustalonego zgodnie z przepisami ustawy o zatrudnieniu (Dz.U. z 1989 r., nr 75, poz. 466 z późn. zm.). Składki

na ubezpieczenia społeczne były przekazywane bezimienne. W okresie od dnia 30 kwietnia 2015 r.

do 24 maja 2015 r. ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy zlecenia, a od dnia 16 lipca 2015 r. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A. W dniu 6 maja 2015 r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy w rozważaniach prawnych odwołał się do treści art. 3, art. 4 art. 15 i art.

49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.; dalej ustawa pomostowa) oraz załącznika nr 1, poz. 23 (prace na statkach żegluga morskiej), a także oraz art. 32 ust. 1 i 4, art. 6 ust. 2 pkt d ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., zwana dalej ustawą emerytalną) w zw. z wykazem A, dział VIII, pozycja 4, stanowiącym załącznik do rozporządzenia (praca na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym pracowników wpisanych na listę członków załogi tych statków). Bezsprzeczonym pozostawał fakt, iż ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, co wyeliminowało możliwość przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy pomostowej. Niewątpliwie ubezpieczony wypełnił warunki określone przepisem art. 49 pkt 1, art. 4 pkt 1, 3, 4 i 7 ustawy, zatem przedmiotem sporu było wyłącznie spełnienie przez ubezpieczonego przesłanki wymaganego dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej 15 - letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 2009 r. (art. 49 pkt 3 w związku z art. 4 pkt 2 i 5 ustawy). W ramach powyższego konieczne było rozstrzygnięcie, czy do stażu pracy w warunkach szczególnych można ubezpieczonemu zaliczyć sporne okresy zatrudnienia w (...) – Oddział (...) w M., (...) oraz u armatorów zagranicznych. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uznania za okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze okresu pracy od 1 września 1970 r. do 31 maja 1975 r. w (...) – Oddział (...) w M., na stanowiskach rzemieślnik, malarz budowlany, starszy rzemieślnik. Ubezpieczony za ww. okres nie przedłożył świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jednocześnie przyznał, iż na ww. stanowiskach nie wykonywał prac wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy pomostowej, wskazując jedynie, iż wykonywana praca przez niego wówczas praca była niebezpieczna, gdyż była wykonywana w pobliżu pociągów. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na uwzględnienie okresu pracy ubezpieczonego w (...), jako okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Istotną okolicznością jest natomiast, iż ubezpieczony przedłożył świadectwo wykonania prac w warunkach szczególnych wystawione przez (...) S.A. w G. w dniu 29 czerwca 2015 r., z którego wynika, iż w okresie od 13 czerwca 1975 r. do 23 września 1989 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach żeglugi morskiej, o których mowa w punkcie 23 ustawy pomostowej, co pozwoliło na uwzględnienie przedmiotowego okresu do okresów pracy w warunkach szczególnych w myśl art. 49 ustawy pomostowej. Co do okresów wykonywania przez ubezpieczonego pracy na statkach żeglugi morskiej u armatorów zagranicznych Sąd I instancji odwołał się do § 6 ust. 2 i 3 uchwały nr 123 Rady Ministrów nr z 3 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. nr 23/1984 r. poz. 157 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym od 28 listopada 1985 r. oraz zasad ustalania wysokości i tryb przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat uregulowanych w zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 1984 r. (MP nr 30/1984 r. poz. 208 ze zm.). Natomiast po dniu 31 grudnia 1989 r. przepisy ustaw z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. nr 75, poz. 446 ze zm.), a następnie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz. U. z 1991 r. nr 106, poz. 457 ze zm.) ustaliły, iż okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą jest traktowany jak okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz na Fundusz Pracy (tryb dokonywania wpłat na Fundusz Pracy został uregulowany rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 marca 1990 r. w sprawie dokonywania wpłat na Fundusz Pracy z tytułu zatrudnienia za granicą oraz tryb uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne). Sąd Okręgowy uznał, że w obu spornych okresach zatrudnienia u armatorów zagranicznych (tj. w okresie od 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. oraz w okresie od 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r.) ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych – jak wynika bowiem z przedłożonego zaświadczenia z dnia 23 czerwca 2003 r. oraz z zeznań ubezpieczonego, skarżący w ramach ich wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał osobiście pracę podporządkowaną członka załogi statku morskiego w żegludze międzynarodowej, a zatem świadczył tę pracę w ramach stosunku pracy. Zaświadczenie (...) Agencji (...) z dnia 23 czerwca 2006 r. odzwierciedla

w sposób nie budzący wątpliwości przebieg zatrudnienia ubezpieczonego, zajmowane przez niego stanowiska, wiarygodności którego pozwany organ rentowy nie podważył, co więcej, na ich podstawie okresy zatrudnienia za pośrednictwem Agencji (...) wymienione w zaświadczeniu, uwzględnił w ogólnym stażu pracy jako składkowe. Niesporne było także, iż skarżący w okresie pracy u zagranicznych armatorów – podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu. Zdaniem Sądu Okręgowego bez wątpienia okres zatrudnienia wnioskodawcy za pośrednictwem (...) Agencji (...) u armatorów zagranicznych w okresie od 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. oraz od 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r. należy uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach przez ubezpieczonego. Są to bowiem okresy, kiedy ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na statkach morskich w żegludze międzynarodowej jako pracownik wpisany na listę członków załogi tych statków, w ramach umowy zawartej

za pośrednictwem (...) Agencji (...), przy czym z tytułu jego zatrudnienia w spornych okresach agencja ta uiszczala składki na rzecz pozwanego organu rentowego składki na ubezpieczenie społeczne. Mając na względzie powyższe Sąd uznał, że pozwany bezzasadnie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, nie uwzględniając do okresów pracy w warunkach szczególnych okresów od 13 czerwca 1975 r. do 23 września 1989 r. (zatrudnienie w (...) S.A.) oraz okresów zatrudnienia u armatorów zagranicznych za pośrednictwem (...) w S. od 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. oraz od 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r., po zaliczeniu których wnioskodawca posiada wymagany okres ubezpieczenia do 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 49 ustawy pomostowej. Nie uszło uwadze Sądu, iż ubezpieczony

w okresie od 30 kwietnia 2015 r. do 24 maja 2015 r. był zatrudniony na podstawie umowy zlecenia i obecnie od dnia 16 lipca 2015 r. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A., niemniej jednak na dzień złożenia wniosku (20 lutego 2015 r.) nie pozostawał w stosunku pracy. W tej sytuacji należało uznać, iż w tej dacie spełnił wszystkie wymagane przesłanki, a późniejsze podjęcie zatrudnienia może powodować jedynie zawieszenie prawa do świadczenia (art. 17 ustawy pomostowej). Wobec uznania, iż odwołanie jest zasadne, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku

z cytowanymi powyżej przepisami, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku, zmieniając zaskarżoną decyzję pozwanego organu rentowego z dnia 6 maja 2015 r. i przyznając ubezpieczonemu J. R. prawo do emerytury pomostowej od dnia 20 lutego 2015 r., w myśl art. 15 ust.

1 ustawy pomostowej. Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dały podstawy do przyznania wnioskowanego świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w części dotyczącej przyznania prawa do emerytury pomostowej, zarzucając naruszenie art. 49 w zw. z art. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. ustawy o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 965) poprzez przyjęcie, iż ubezpieczony spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej przyznania prawa do emerytury pomostowej i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w części i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że brak było podstaw do kwestionowania ustaleń Sądu I instancji dotyczących uwzględnienia do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, okresu zatrudnienia w (...) w G. od 13 czerwca 1975 r. do 23 września 1989 r. (14 lat, 3 m-ce i 11 dni).

Pozwany nie podzielił jednak oceny Sądu Okręgowego, że do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, należy uwzględnić okresy zatrudnienia za pośrednictwem MAG w S.

od 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. (4 m-ce, 15 dni) oraz od 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r. (9 miesięcy, 1 dzień). Z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy wynika, iż ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z (...) Agencją (...). Ubezpieczony w spornych okresach zatrudniony był za granicą za pośrednictwem (...) Agencji (...), zatem brak podstaw

do zaliczenia spornych okresów do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach

w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Biorąc pod uwagę powyższe brak jest możliwości zaliczenia do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, uprawniających do emerytury pomostowej, okresów pracy polskiego marynarza u armatora zagranicznego, do którego został skierowany przez zakład nie będący jego pracodawcą. Definicja pracownika, wprowadzona przepisami ustawy

o emeryturach pomostowych, obejmuje bowiem swoim zakresem jedynie pracowników podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, a więc tych, którzy wykonując prace na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących uchYLENIEM bądź zmianą zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem niniejszej sprawy było spełnienie przez wnioskodawcę J. R. przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, a dokładnie wykazanie co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe,

a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny podzieli dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne i rozważania prawne, przyjmując je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich szczegółowego powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998 r., I PKN 339/98 OSNAPiUS

z 1999r. nr 24 poz. 776).

Prawo do emerytury pomostowej może zostać przyznane po spełnieniu przesłanek wynikających z art. 4 bądź art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm., dalej ustawa o emeryturach pomostowych).

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle tych przepisów jest legitymowanie się odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się

w związku z tym jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres pracy) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych

w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Jednocześnie w ust. 7 art. 3 ustawy

o emeryturach pomostowych wskazano, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., zwana dalej ustawą emerytalną).

Jedyną sporną przesłanką w niniejszej sprawie było wykonywanie przez co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy

o emeryturach pomostowych.

Na etapie postępowania apelacyjnego organ rentowy zgodził się z Sądem Okręgowym, że okres zatrudnienia w (...) w G. od 13 czerwca 1975 r.

do 23 września 1989 r. (14 lat, 3 m-ce i 11 dni) jest okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Pozwany nie podzielił jednak oceny Sądu Okręgowego, że do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, należy uwzględnić okresy zatrudnienia za pośrednictwem (...)w S. od dnia 21 grudnia 1989 r. do 4 maja 1990 r. na statku m/v S. O. na stanowisku starszego marynarza,

od dnia 7 sierpnia 1990 r. do 6 maja 1991 r. na statku m/v S. (...) na stanowisku starszego marynarza. Pozwany podnosił natomiast, iż ubezpieczony w spornych okresach nie był pracownikiem w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Negując pracowniczy charakter zatrudnienia u armatorów zagranicznych, skarżący nie wskazał jednak żadnych konkretnych argumentów przemawiających za takim poglądem.

Istotą sprawy było zatem rozstrzygnięcie, czy okres pracy marynarza wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany nie przez płatnika, ale przez pośrednika (tak jak w przedmiotowej sprawie – przez (...) Agencję (...)), można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wyrok Sądu I instancji nie narusza jednak przepisów prawa materialnego.

Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego, okres pracy u zagranicznego armatora, do której marynarz został skierowany przez pośrednika, można uznać za okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jeśli marynarz zatrudniony był u zagranicznego armatora jako pracownik (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2015 r., II UK 251/14, niepubl.; z dnia 8 marca 2003 r., II UK 196/02, Lex nr 78191)

Podkreślić jednak trzeba, iż warunkiem niezbędnym do zaliczenia okresów wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów

o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej, jest opłacenie składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych.), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących

w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882, z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09, Lex nr 987707).

W przedmiotowej sprawie nie było sporu co do tego, że jednostka kierująca wnioskodawcą do pracy za granicą, czyli (...) sp. z o.o. w siedzibą w S. uiszczała za wnioskodawcę składki na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy za sporne okresy.

(...) w S. jako jednostka kierująca do pracy za granicą uiszczała na rzecz ZUS składki na ubezpieczenie społeczne w okresie od 1 stycznia 1986 r. do 31 grudnia 1989 r.

w wysokości 28 % średniej płacy z roku poprzedzającego w gospodarce uspołecznionej bez uwzględniania płac w przemyśle wydobywczym – zgodnie z § 6 ust. 2 uchwały nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984 r. (MP nr 23 poz. 157, zmiana nr 35 poz. 232 z 1985 r.), natomiast w okresie od 1 stycznia 1990 r. do 29 lutego 1992 r. w wysokości 43 % i na Fundusz Pracy

w wysokości 12 % liczonych od przeciętnego wynagrodzenia ustalonego zgodnie z przepisami ustawy o zatrudnieniu (Dz.U. z 1989 r., nr 75, poz. 466 ze zm.). Składki na ubezpieczenia społeczne były przekazywane bezimienne (pismo z dnia 21 stycznia 2016 r., umowy z dnia 18 grudnia 1989 r.

i 6 sierpnia 1990 r.- k.70 a.s.)

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak było również podstaw do podważania pracowniczego charakteru zatrudnienia ubezpieczonego.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 stycznia 2010 r., II UK 162/09, LEX

nr (...) wskazał, że charakter świadczenia pracy „członka załogi statku morskiego”, a ściślej fakty go wyznaczające, są w istocie powszechnie znane, a więc nie wymagają w zasadzie dowodu (art. 228 § 1 k.p.c.). Jest to praca podporządkowana i wykonywana odpłatnie, a więc ma cechy pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p. Można oczywiście wyobrazić sobie świadczenie takiej pracy nieodpłatnie (np. w celach turystycznych) lub w sposób niepodporządkowany (np. na własnym statku), ale jakiegokolwiek okoliczności faktyczne ustalone

w sprawie na to nie wskazywały. Uprawnione było więc przyjęcie, że wnioskodawca odpłatnie świadczył pracę podporządkowaną, tym bardziej że organ rentowy - nawet, jeżeli tych faktów nie przyznawał (art. 229 k.p.c.) - to w każdym razie im nie zaprzeczał (art. 230 k.p.c.). Organ rentowy, jeżeli uważał, że wnioskodawca jako członek załogi statków morskich zatrudniony u armatorów zagranicznych, świadczył pracę na podstawie stosunku prawnego niespełniającego cech stosunku pracy, powinien w tym zakresie przedstawić odpowiednie twierdzenia faktyczne i wnioski dowodowe (art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.).

W niniejszej sprawie apelujący organ rentowy nie zakwestionował skutecznie, że wnioskodawca w spornych okresach był pracownikiem.

W świetle powyższego, uznać należało, iż Sąd I instancji trafnie uznał sporne okresy pracy u armatorów zagranicznych za okresy pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust.

1 ustawy o emeryturach pomostowych i w rezultacie przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 lutego 2015 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za bezzasadną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Grażyna Czyżak SSA Aleksandra Urban SSA Maciej Piankowski